

15. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe aktywa

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Długoterminowe aktywa finansowe:		515,3	293,2
Należności z tytułu kaucji		16,6	18,0
Należności z tytułu leasingu finansowego	15.2	9,1	12,8
Fundusz likwidacji zakładu górniczego ⁽¹⁾		38,7	34,1
Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań umownych dotyczących przyszłej likwidacji aktywów		430,6	207,9
Depozyty zabezpieczające związane z działalnością koncesjonowaną i pozostałe		10,5	10,6
Udziały		9,8	9,8
Krótkoterminowe aktywa finansowe:		2.075,8	2.843,4
Należności z tytułu dostaw i usług		1.880,4	2.677,0
- w tym od jednostek powiązanych	30.1	23,1	34,5
Należności z tytułu kaucji		12,5	26,3
Lokaty		33,9	37,0
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME ⁽²⁾		2,8	55,1
Depozyty zabezpieczające związane z korzystaniem z systemu dystrybucji i przesyłu paliwa gazowego i pozostałe		14,4	16,0
Należności z tytułu odszkodowań		116,0	3,2
Należności z kart płatniczych (stacje paliw)		5,8	14,6
Należności z tytułu leasingu finansowego	15.2	6,6	7,1
Pozostałe należności		3,4	7,1
Aktywa finansowe		2.591,1	3.136,6
Długoterminowe aktywa niefinansowe:		10,5	10,6
Ubezpieczenie majątkowe i inne		3,0	-
Koszty finansowania zewnętrznego		5,2	6,1
Z tytułu zaliczek na bonusy		0,5	2,8
Pozostałe		1,8	1,7
Krótkoterminowe aktywa niefinansowe:		262,2	222,3
Należności z tytułu podatku od towarów i usług (VAT)		110,3	78,4
Ubezpieczenia majątkowe i inne		21,5	20,9
Rozliczenia z tytułu wspólnych działań (złoża norweskie) ⁽³⁾		66,0	58,9
Akcyza od przesunięć międzymagazynowych		49,3	46,6
Zaliczki na dostawy i usługi		4,1	4,6
Z tytułu zaliczek na bonusy		1,5	2,9
Przedpłaty na usługi informatyczne		5,0	5,3
Pozostałe		4,5	4,7
Aktywa niefinansowe		272,7	232,9
Razem		2.863,8	3.369,5
w tym:			
część długoterminowa		525,8	303,8
część krótkoterminowa:		2.338,0	3.065,7
- z tytułu dostaw i usług		1.880,4	2.677,0
- pozostałe		457,6	388,7

⁽¹⁾ Środki pieniężne gromadzone na koncie bankowym Funduszu likwidacji zakładu górniczego (tworzonego zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo Geologiczne i Górnicze oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 roku) w celu pokrycia przyszłych kosztów likwidacji kopalń ropy naftowej, patrz nota 25.1.

⁽²⁾ Środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionym rachunku escrow w wyniku zawarcia porozumienia między stronami zaangażowanymi w realizację projektu YME w Norwegii (porozumienie szerzej opisano w nocie 29.1).

⁽³⁾ Należności spółki LOTOS Exploration and Production Norge AS (GK LOTOS Upstream Sp. z o.o., segment wydobywczy) z tytułu wzajemnych rozliczeń pomiędzy operatorem a uczestnikami konsorcjum na poszczególnych złożach norweskich.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku na pozycję Lokaty składały się lokaty na zabezpieczenie spłaty odsetek od kredytów zaciągniętych na finansowanie Programu 10+ oraz na refinansowanie i finansowanie zapasów, odpowiednio w kwotach: 33,9 mln zł oraz 29,0 mln zł. Okres spłaty należności z tytułu dostaw i usług związany z normalnym tokiem sprzedaży wynosi 7 - 35 dni.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku na należnościach ustanowiono cesję z tytułu zabezpieczenia zobowiązań Grupy w wysokości 30,3 mln zł (31 grudnia 2017: 44,7 mln zł).

Charakterystyka instrumentów finansowych została zaprezentowana w nocie 7.20. Cele oraz zasady zarządzania ryzykiem finansowym opisano w nocie 27.

Analiza wrażliwości aktywów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut została przedstawiona w nocie 27.3.1.

Analiza wrażliwości aktywów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych została przedstawiona w nocie 27.4.1.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe aktywów finansowych została przedstawiona w nocie 27.6.

15.1 Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności

	2018	2017
Stan na początek okresu	104,2	165,3
Utworzenie	13,6	7,5
Wykorzystanie	(4,4)	(64,7)
Rozwiązanie	(3,5)	(3,9)
Stan na koniec okresu	109,9	104,2

Na pozycje **Utworzenie** składa się kwota 11,7 mln zł dotycząca należności głównych (w 2017 roku: 6,9 mln zł) oraz kwota 1,9 mln zł dotycząca odsetek (w 2017 roku: 0,6 mln zł).

Na pozycje **Rozwiązanie** składa się kwota 1,9 mln zł dotycząca należności głównych (w roku 2017: 3,5 mln zł) oraz kwota 1,6 mln zł dotycząca odsetek (w 2017 roku: 0,4 mln zł).

W roku 2018 utworzenie i rozwiązanie odpisu z tytułu utraty wartości należności głównych Grupa ujęła w pozostałych kosztach w kwocie 6,4 mln zł, na którą składały się kwoty: 8,3 mln zł z tytułu utworzenia odpisu oraz 1,9 mln zł z tytułu odwrócenia odpisu (patrz nota 9.4).

W roku 2017 utworzenie i rozwiązanie odpisu z tytułu utraty wartości należności głównych Grupa ujęła w pozostałych kosztach w kwocie 2,0 mln zł, na którą składały się kwoty: 5,5 mln zł z tytułu utworzenia odpisu oraz 3,5 mln zł z tytułu odwrócenia odpisu (patrz nota 9.4).

Analiza wiekowania należności przeterminowanych nieobjętych odpisem aktualizującym:	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Do 1 miesiąca	45,0	34,1
Od 1 do 3 miesięcy	4,1	1,9
Od 3 do 6 miesięcy	10,9	0,7
Od 6 miesięcy do 1 roku	10,5	0,2
Powyżej 1 roku	2,6	2,8
Razem	73,1	39,7

Należności przeterminowane nie zostały objęte odpisem aktualizującym ponieważ podlegają one zabezpieczeniu przed ryzykiem kredytowym w postaci hipoteki, zastawu, ubezpieczenia, gwarancji bankowej lub poręczenia.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku udział należności z tytułu dostaw i usług pięciu największych odbiorców Grupy na koniec okresu sprawozdawczego wynosił 19% (31 grudnia 2017: 48%) salda tych należności ogółem (indywidualnie od 0 do 7%). W ocenie Grupy, w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, z wyjątkiem należności od ww. odbiorców, nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego. Maksymalna ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe na dzień kończący okres sprawozdawczy jest najlepiej reprezentowana przez wartość księgową tych instrumentów.

15.2 Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa opracowała i wdrożyła System Partnerstwa Handlowego "Rodzina LOTOS", który określa sposób prowadzenia stacji paliw. Grupa zawarła umowy partnerstwa handlowego z podmiotami, nazywanymi Partnerami, prowadzącymi stacje paliw na własne ryzyko i rachunek. Należności z tytułu umów partnerskich dotyczą nakładów poniesionych na wizualizację na stacjach paliw, które zostały oddane do użytkowania na podstawie umów zawieranych na okres 5–10 lat.

	Minimalne opłaty leasingowe		Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Nie dłużej niż jeden rok	6,7	7,2	6,6	7,1
Od 1 roku do 5 lat	9,1	12,9	9,1	12,8
Razem	15,8	20,1	15,7	19,9
Minus niezrealizowane przychody finansowe	(0,1)	(0,2)	-	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	15,7	19,9	15,7	19,9
w tym:				
część długoterminowa			9,1	12,8
część krótkoterminowa			6,6	7,1

16. Zapasy

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Wyroby gotowe	1.382,4	903,3
Półprodukty i produkty w toku	550,1	488,7
Towary	165,8	133,6
Materiały	2.750,6	2.034,0
Razem	4.848,9	3.559,6
w tym zapasy wycenione według:		
kosztu wytworzenia lub ceny nabycia	4.837,2	3.553,0
ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania	11,7	6,6

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących tę wartość do poziomu ceny sprzedaży netto możliwej do realizacji pomniejszonej o koszty sprzedaży, jeśli cena ta jest niższa.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu kredytów wynosiła 4.108,7 mln zł (31 grudnia 2017: 3.165,9 mln zł).